

Serdar Korucu: Patrik Zaven'in Kaleminden Ermeni Soykırımı Kurbanı

Posted on 25/07/2017

IŞİD'den kurtarılmasıyla gündeme gelen Musul, Ermeni Soykırımı sürecinde de önemli şehirlerden biriydi. Ve orada hayatını kaybeden Ermenilerin ailelerine acı haberi vermek, ilk kez yayınladığımız bu belgedeki gibi, Ermeni Patriği Başepiskopos Zaven Der Yeğyayan'a düşüyordu.

Bugün Irak sınırları içinde yer alan ve ülkenin en büyük ikinci kenti olan Musul, son yıllarda IŞİD işgali nedeniyle dünyanın gündemindeydi. 2014 yılında başlayan işgal IŞİD cephesinde "kahramanlık" olarak anlatılıyordu ancak bu süreç 9 Temmuz'da sona erdi. Irak Başbakanı Haydar el-İbadi Musul'da IŞİD'e karşı kesin zafer ilan etti.

Musul'un adı yaklaşık 100 yıl önce de ölümle anılıyordu. Çünkü bu şehir Osmanlı İmparatorluğu'nun dört bir yanında başlayan ve ölüm yürüyüşlerine dönüşecek olan tehcirin son durakları arasındaydı.

Ermeniler için verilen tehcir kararı sonrası ölüm haberleri Osmanlı'nın dört bir yanına yayılıyordu. Dönemin Ermeni Patriği ise "zor yılların patriği" diye anılan Başepiskopos Zaven Der Yeğyayan'dı.

Patrik Zaven halkının başına gelenlerin önüne geçmek istiyordu ancak başarılı olamadı. Hatta çabaları nedeniyle başında olduğu 455 yıllık Ermeni Patrikhanesi Ağustos 1916'da İttihatçılar tarafından kapatıldı. Kendisi de sürgüne gönderildi. 1869'da doğduğu Bağdat'a...

Bu süreçte halkının anavatanından kopartılarak yok edildiğine kendi gözleri ile tanık oldu.

İstanbul'a dönüşüyse ancak 1919'da mümkündü. Yani İttihatçı liderler ülkeyi terk etmek zorunda kaldıktan sonra...

Patrik Zaven'in önünde felaketin izleri en canlı haliyle duruyordu. Bu dönemde Ermeniler için Osmanlı başkentinde kamplar kuruluyor, yardım faaliyetleri organize ediliyordu.

Ancak Patrik'in yapması gereken bir iş daha vardı.

"Büyük Felaket" adıyla Ermeni tarihine damgasını vuracak olan soykırımda hayatını kaybedenlerin ailelerine acı haberi vermek.

İşte onlardan biri, Fransızca yazılmış belgesini bugün ilk kez yayınladığımız, tehcir sırasında hayatını kaybedenler arasında yer alan iki çocuk babası Erzurumlu Garabed Krikor Zarmanyan ile ilgili. Kim bilir belki de bu satırlar Zarmanyan ile ilgili de yazılan son belgeydi.

"Güvenilir kişilerin tanıklıkları ve bu konuda yaptığımız araştırmaya istinaden, Erzurum kökenli Ermeni Garabed Krikor Zarmanian'ın tehciri sırasında Musul'da 9/22 Mart 1916'da vefat ettiğini ve varis olarak yalnızca:

- 1) Eşi Gadarine Zarmanian (Doğumu Bozoyan)
- 2) Kızı Nevart, on bir yaşında
- 3) Kızı Mariè, iki buçuk yaşındaki her üçü de hala sağdır, bıraktığını tasdik ederiz.

Bu kanaatle işbu tasdikname tevdi edilmiştir.

Konstantinopolis, 15 Temmuz 1919

Ermeni Patriği

Zaven”

Kaynak: bianet.org